

Kompetansesenter for kystøkologi på Runde

Kampen om fjordene og havet hardner til. Økosystemene er i fare, blant annet på grunn av klimaendringer, overfiske og forsøpling. I tillegg til fisken, fuglen og resten av det rike livet i og ved havet, er det mange som nå vil bruke arealene under vann. Fiskeri, skipstrafikk, havbruk, havvind, bølgekraft, oljeboring, gruvedrift, CO2-lagring, skipstrafikk, forsvaret...

Havet gir oss evigvarende ressurser som mat, medisin, luft å puste i og fornybar energi.

Mange, også i kommunene i Møre og Romsdal, er bekymret for hva som skjer med livet i fjordene. Vi kjenner alle de negative sidene ved oppdrettsanleggene, og lokalbefolkningen mangler virkemiddel i møte med sterke lobbyinteresser. Villaksen er truet.

Både Havavtalen og Naturavtalen krever at 30 % av havområdene skal vernes. Dette krever kunnskap, og det krever et helhetlig lovverk for forvaltning av kyst- og havområder. Kunnskapsbaserte marine grunnkart og arealplaner må på plass, for å sikre at ikke nye aktiviteter «kommer inn bakdøra».

Naturmeldinga, som skal sørge for oppfølging av Naturavtalen som Norge har signert, er nylig behandla i Stortinget. Den legger mye av ansvaret for forvaltningen av de kystnære havområdene på kommuner og fylker. Det skal opprettes oppgaveavlastende team i fylkene, som skal støtte kommunene i arbeidet med areal- og naturforvaltning.

Regjeringa har også (omsider) lagt fram en Nasjonal handlingsplan for å forbedre situasjonen for sjøfuglbestandene. De negative påvirkningene skal reduseres, noe som krever et godt og målrettet samarbeid mellom myndigheter, næringsliv og lokalsamfunn. Ikke minst, trenger vi mer kunnskap om hvordan ulike aktiviteter påvirker sjøfuglene.

Her i fylket har vi allerede et kompetansemiljø på Runde, rett ved Norges sørligste fuglefjell, som driver med forskning og formidling på livet på kysten og i havet, og sammenhengene mellom fugl og fisk. Dette miljøet må videreutvikles til et senter for kystøkologi.

Møre og Romsdal SV vil jobbe for:

- at fylkeskommunen søker om å bli pilotfylke for oppgaveavlastende team
- at et team for fjord- og havområdene i fylket vårt blir lokalisert til Runde miljøsentert, som allerede sitter med mye kompetanse på dette området
- at fylkeskommunen er pådriver for etablering av et nytt besøksenter for kystøkologi på Runde
- å styrke kommunene sin rett til å si nei til oppdrettsanlegg og til å stille strengere miljøkrav til anlegg i egen kommune

Viktigheten av den kulturelle grunnmuren for barn og unge

Kunst og kultur har en stor egenverdi. Et mangfoldig, inkluderende og variert kulturliv fyller livene våre med mening og skaper fellesskap. I disse urolige og økonomisk krevende tidene, både i Norge og i verden forøvrig, så opplever vi at det kuttes i kulturtilbud enten av ideologi eller for å få budsjett til å gå i balanse. Disse små kuttene kan virke ufarlige, men de har store konsekvenser:

1. Redusert tilgang til kulturtjenester og aktiviteter

Kutt i kulturbudsjetter fører ofte til færre tilbud for barn og unge, som musikk, teater, dans og andre kulturelle aktiviteter. Flere studier viser at tilgang til kulturaktiviteter har en positiv effekt på barns utvikling, kreativitet, selvfølelse og sosiale ferdigheter. Når tilbudene reduseres, kan det svekke barnas læring og trivsel. En studie fra Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) peker på at begrenset tilgang til kulturaktiviteter kan føre til sosial eksklusjon, særlig for barn fra lavinntektsfamilier, som er mer avhengige av rimelige kommunale tilbud.

2. Økte sosiale forskjeller

Økonomiske kutt i kulturbudsjetter kan også bidra til økte sosiale forskjeller. Når kommunene reduserer finansieringen til gratis eller rimelige kulturtilbud, er det ofte barn fra lavinntektsfamilier som rammes hardest. En rapport fra FAFO understreker at dette kan føre til at barna mister viktige arenaer for sosial interaksjon og fellesskap, som kan føre til utenforskap. Dette kan igjen bidra til økte sosiale forskjeller, både økonomisk og i helsetilstand, ettersom barn og unge får færre muligheter til å delta i fysiske og sosiale aktiviteter.

3. Negative konsekvenser for psykisk helse

Kulturtilbud for barn og unge har vist seg å ha en positiv innvirkning på psykisk helse. Studier viser at deltakelse i kreative og sosiale aktiviteter kan redusere risikoen for psykiske helseplager som angst og depresjon blant barn og unge. Når slike tilbud reduseres, kan det føre til økt isolasjon, ensomhet og psykiske utfordringer. En rapport fra Verdens helseorganisasjon (WHO) fremhever hvordan kultur og kunst kan bidra til bedre psykisk helse og økt livskvalitet blant unge mennesker.

4. Langsiktige samfunnsøkonomiske kostnader

Selv om økonomiske kutt kan gi kortsiktige besparelser, kan de på lang sikt føre til økte samfunnskostnader. Forskning på samfunnsøkonomi viser at investering i kultur og fritidstiltak for barn og unge er en måte å forebygge sosiale problemer på, inkludert kriminalitet og helseproblemer. En rapport fra Storbritannia viser for eksempel at investering i kulturtilbud for unge kan gi store økonomiske besparelser ved å redusere behovet for helsetjenester og kriminalomsorg senere i livet.

Dette er hovedtrekk fra forskningen om negative konsekvenser av kutt i kulturtilbud og tiltak for barn og unge. Slike kutt har ikke bare en umiddelbar effekt på kulturtilbudene, men får også langsiktige konsekvenser for samfunnet og for barns utvikling, helse og sosiale tilknytning.

Møre og Romsdal SV mener dette underbygger at SV må løfte kulturens betydning, for dette er god SV-politikk. Det er viktig at vi kjemper for at 1% av statsbudsjettet bør gå til kultur. Det gir oppmerksomhet til et truet felt.

Nedskjæringer i Helse Møre og Romsdal

Nedskjæringene innen psykisk helse og rus i Møre og Romsdal er en dypt bekymringsfull utvikling som rammer både sårbare pasienter og dedikerte ansatte. Når ressursene kuttes, er det ikke bare tall på et budsjett som endres – det er mennesker som mister livsviktige tjenester.

For pasienter som allerede står i kø for hjelp, betyr dette lengre ventelister og økt risiko for at deres tilstand forverres. For mange er tid en avgjørende faktor i kampen mot psykiske lidelser og rusproblemer, og hvert tap av tilbud kan være forskjellen mellom håp og fortvilelse.

De ansatte, som har viet sitt arbeid til å hjelpe de mest sårbare blant oss, blir nå presset ut av stillinger eller overlatt til et stadig mer krevende arbeidsmiljø med færre ressurser. Dette fører ikke bare til utbrenthet, men også til en svekkelse av den faglige kvaliteten i tjenestene.

Psykisk helse og rusbehandling er allerede et underfinansiert område, og disse nedskjæringene forsterker bare en eksisterende krise. Vi kan ikke akseptere at de som trenger det mest, skal bli ofret på bekostning av kortsiktige økonomiske hensyn.

Mennesker i Møre og Romsdal fortjener et robust helsetilbud som ivaretar både psykisk og fysisk helse. Dette er et spørsmål om verdighet, rettferdighet og samfunnsansvar. Møre og Romsdal SV krever at myndighetene reverserer disse kuttene, styrker tilbudene, og prioriterer menneskeliv fremfor økonomisk innsparing.

La togbussene leve

Togbussene mellom Kristiansund-Oppdal og Ålesund-Åndalsnes er de eneste kollektivtilbudene som knytter kommunene på Nordmøre og Sunnmøre saman med jernbanenettet. Mellom Søre Sunnmøre og Otta er det i dag ikkje et tilfredsstillende tilbud. Fra Oppdal, Åndalsnes og Otta, kan man reise nordover mot Trondheim og sørover gjennom Gudbrandsdalen til Oslo – en miljøvennlig reisemåte i tråd med ambisjonene om Møre og Romsdal som et berekraftig fylke.

I tillegg til at flere ønsker å reise kollektivt og la privatbilen stå, er dette tilbudet helt avgjørende for mange, som eksempelvis ungdom, studenter, asylsøkere, flyktninger og andre uten tilgang til egen bil. Bussene har også en viktig rolle for lokalreisende.

De siste par årene har togbussen på Nordmøre levd på nåde. Bare med et nødskrik, har bussruta overlevd budsjettbehandlingen i fylkeskommunen – og med garantert levetid på bare ett år av gangen. Slik kan vi ikke ha det. Et kollektivtilbud som binder sammen en hel region med jernbanenettet må sikres en forutsigbar framtid uten at det skal gå på bekostning av andre kollektivtilbud i fylket.

Bare på den måten kan man også motivere nye reisende til å bruke et slikt tilbud som er for godt og for miljøvennlig til å bli lagt ned.

Møre og Romsdal SV vil oppfordre alle parti i fylket til å vise at de mener alvor med å prioritere tilgang til miljøvennlig kollektivtransport for en hel region.

Beredskapsferje

Det er uenighet om hvem som skal betale beredskapsferga for Geiranger, Norddal og Eidsdal som skal ligge i Eidsdal. Dette rammer de som bor i bygdene, i tillegg til hyttefolk og turister. Slik det er nå, kvier innbyggerne seg for å kontakte lege om natta.

Partene er uenige om hvem som skal betale, og lar innbyggerne i Eidsdal, Norddal og Geiranger lide for å få en løsnig i saken.

Møre og Romsdal SV krever at man snarest må finne en løsnig i saken. Det skal være trygt å bo i hele landet.

Meierinedlegging – resultat av en villet politikk

I løpet av noen få år kan 66 distriktsarbeidsplasser i Møre og Romsdal forsvinne. Matberedskapen i regionen blir svekket når meieriene i Ørsta og Tresfjord skal legges ned. De fantastiske merkevarene Snøfrisk, Kvitlin, Kremgo, Edamer, Ridderost og Port Salut skal ikke lenger produseres i fylket vårt. Den såkalte utviklingen (eller avviklingen) går sin gang. Er dette en naturlov, eller er det en villet politikk, der sterke sentraliserende krefter drar i feil retning?

TINE er eid av bøndene, som har bygget opp melkekvalitet og dyrevelferd i verdensklasse, og som gjennom mottaksplikt og mottaksordning sikrer at bønder over hele landet får omsatt melken sin hver eneste dag hele året. Vedtak om nedlegging er nok ikke gjort med lett hjerte. Kjodemakt, prispress og mangelfullt tollvern medvirker til at Tine står i en skvis.

Siden 2019 er meieriene i Hardanger, Voss, Sem, Sola og Kristiansand lagt ned. Nå står Ørsta og Tresfjord for tur, og tre andre anlegg er under vurdering. Denne uheldige utviklingen er en følge av en landbrukspolitikk som i mange år har ført til bruksnedlegging, sentralisering og effektivisering. Det svekker både selvforsyningen og beredskapen vår. Økt transport er heller ikke bra i et miljøperspektiv.

Bøndene har i mange år krevd ærlige tall som grunnlag for landbruksoppgjørene. Rett før SP gikk ut av regjering, ble de enighet mellom de, Ap, V, KrF og Pasientfokus om hvordan inntekten til bøndene skal regnes ut. Heller enn et solid rødgrønt flertall som kunne sikret bøndene økte inntekter, ro og framtidstro, valgte de daværende regjeringspartiene på nytt å gå andre veien.

Møre og Romsdal SV vil kjempe mot denne utviklinga. Vi vil mobilisere for en bedre landbrukspolitikk som gjør at jorda blir tatt i bruk og inntektene til bøndene øker. Kjedenes må få mindre makt, og meieriene i Ørsta og Tresfjord må leve videre. Det er avgjørende for å sikre norsk matproduksjon for framtida. I en urolig verden, er matsikkerhet en viktig del av beredskapen.

Bøndene må sikres rammer som gir avkastning på egenkapitalen på lik linje med annen virksomhet, slik at de kan reinvestere og bygge opp bruka. Samvirkebasert markedsregulering må holde frem. Det trengs et krafttak for å styrke produksjonen i hele landet, og konkurransepolitiske tilskudd må innrettes for å nå dette målet. Slik sikrer vi framtida for kanskje verdens fineste melk.